

ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

25.08.2023 г.

[Могилата "Юнаците" крие древни тайни](#)

- Стандарт

Още през юли, в самото начало, на археологически разкопки, започнали в селищната могила "Юнаците", усилията на екипа, воден от доц. Д-р Камен Баяджиев, се увенчават с успех. При проучване на пласт в основата на последното селище от каменно-медната епоха, отнасящо се към петото хилядолетие пр. Хр., археолозите откриха малка, златна пластина, вероятно фрагмент от накит. Въпреки малките си размери, находката дава информация за развитието на най-ранната металургия в света, каза ръководителят на изследователския екип доц. Камен Бояджиев.

"Културата през петото хилядолетие е на много високо ниво. Северните Балкани са център на европейската цивилизация. През този период може да говорим за доста високо развито естетическо чувство. Огромна част от керамичните съдове са богато украсени. Юнаците може да бъде разглеждано като първообраз на развитие на по-късните градски структури", казва пред БНР доц. д-р Камен Бояджиев.

В момента екипът е от 6 души. Има и 12 студенти доброволци. От 21 август редовните археологически разкопки на Селищна могила "Юнаците" продължават с финансиране от Министерство на културата. Това стана възможно благодарение на спечелен от Регионален исторически музей - Пазарджик проект на стойност 59 500 лв. С тази сума екипът ще продължи работа до края на месец септември 2023 г. с поставянето на сондаж извън селищната могила. Това ще допринесе за разширяване обхвата на проучването. Ще бъдат направени и редица изследвания, които да "хвърлят светлина" за живота на могилата през V хил. пр. Хр.

Тазгодишните открития не са първите, които археолозите намират в могилата "Юнаците". През 2019 г. направените сондажи показаха, че селището от халколитната епоха е имало много по-голяма площ от селищната могила - над 100 дка. В проучваната над 10 години негативна структура, на дълбочина над 6 м от древния терен, са разкрити последователни конструкции от дърво и глина най-вероятно от входа към селището, който е оставал на известна дълбочина под нивото на последователно наслагващите се едно върху друго селища.

Бяха открити над 160 находки, сред които орнаментирани костени и глинени антропоморфни фигурки, зооморфни и орнитоморфни глинени фигурки (една от тях е на птица с две глави, украсена с червена боя), накити от средиземноморските миди *Spondylius* и *Dentalium*, инструменти от мед, камък, кост.

Първите проучвания на селищна могила "Юнаците" са проведени от Васил Миков през 1939 г. Направен е голям сондаж (25 x 10 м, достигната дълбочина около 8 м) в централната източна част на могилата. Получени са първите данни за нейната

стратиграфия и хронология. През 1976 г., под ръководството на Румен Катинчаров (Археологически институт с музей към Българската академия на науките) и Величка Мацанова (Регионален исторически музей - Пазарджик), започват мащабни археологически проучвания.

Проучена е около 1/3 от площта на могилата в нейната източна част. Разкрити са средновековен некропол, останки от римско укрепление, тънък пласт от Ранната и Късната желязна епоха, значителен пласт (17 строителни хоризонта) от Ранната бронзова епоха, както и последното селище от каменно-медната епоха (халколит). Между 1982 и 2000 г. в разкопките участва и руски екип, начело с Николай Мерперт.

През 2001 г. разкопките продължават под ръководството на Явор Бояджиев (Национален археологически институт с музей - БАН). През следващата година в проучванията се включва и гръцки екип, начело с Йоанис Асланис (National Hellenic Research Foundation). Съвместният българо-гръцки проект продължава до 2011 г. През тези години са разкрити нови данни за организацията на селището през халколита. Направените през 2006 г. траншеи южно, западно и северозападно от могилата предоставят данни за обширно открито селище от тази епоха, развиващо се до около 200 - 250 ш в тези посоки. През 2013 г. като част от проучванията на селищна могила "Юнаците" стартира и полева школа, организирана съвместно с фондация "Балканско наследство" и със сътрудничеството на РИМ-Пазарджик.

От 2012 г. насам проучванията са концентрирани в сондажа, направен от В. Миков през 1939 г., както и в района от южната му страна. Целта е да се изясни стратиграфията на напластяванията от халколита и да се достигне до най-долното (най-ранно) селище. До 2016 г. са засвидетелствани поне пет строителни хоризонта от халколита, а контролен сондаж в източната периферия на могилата показва наличието на поне още три. Керамичният комплекс от долните хоризонти в сондажа на В. Миков може да бъде отнесен към средата и първата половина на V хилядолетие пр. Хр. Разкрити са останки от постройки и структури, сред които особен интерес представлява добре запазена неопожарена дървена подова платформа. Сред многобройните находки прави впечатление колекцията от гривни (фрагменти) и мъниста от средиземноморската мида *Spondylus*, която свидетелства и за интензивни търговски контакти с Егейското крайбрежие. Важни от научна гледна точка са и дъната от съдове с врязани знаци по тях. Разпространението на тези знаци и в други синхронни обекти дава основания да се предполага зараждането на една ранна "протописменост".

През тази година при проучване на пласт в основата на последното селище от каменно-медната епоха, отнасящо се към V хил. пр. Хр., се откри малка златна пластинка, вероятно фрагмент от накит. Въпреки малките си размери, предметът е от голямо значение за изследване развитието на най-ранната металургия в света.

Редовните археологически проучвания на Селищна могила "Юнаците" започнаха на 24 юли т.г. За поредна година те са разделени на два етапа. През първия етап разкопките се осъществяват с финансовата подкрепа на фондация "Балканско наследство" и съдействието на Регионален исторически музей - Пазарджик. От 2013 г. досега фондацията провежда полева археологическа школа на Селищна могила "Юнаците" за студенти и доброволци от цял свят.

Тази година в полевата школа вземат участие 17 души, предимно студенти по археология

и антропология - от САЩ, Австралия, Словения и Швейцария, под ръководството на доц. д-р Камен Бояджиев от НАИМ -БАН и петима супервайзери от България, Канада и Великобритания. Участниците ще имат възможност да се докоснат до работата на археолозите, проучвайки селище от каменно-медната епоха (от края на V хил. пр. Хр.). Школата ще продължи четири седмици, до 18 август.

След приключването на полевата школа екипът на доц. Бояджиев ще продължи проучването на могилата за още четири седмици с финансиране от Министерство на културата. Регионален исторически музей - Пазарджик за поредна година печели проект за финансова подкрепа, тази година той е на стойност от 59 500 лв.

[Над един месец продължават археологическите проучвания в местността Брестовете в землището на село Новград](#)

- rousse.info

Археологически проучвания в местността Брестовете, в землището на село Новград, община Ценово текат вече месец. Д-р Владислав Живков от НАИМ-БАН е ръководител на обекта, заедно със стария приятел на Русенския музей д-р Свен Конрад от университета „Еберхард Карл“ в Тюбинген, който е ръководител на гостуващия от Германия екип. Интересът им бе привлечен от място, което смятаха за римска кула, докато сега вече е ясно, че археолозите проучват римско село. Разположено в близост до римската крепост „Ятрус“ селото се явява важен ориентир за живота в Античността, за производителите на храни и животни, за местните рибари. Д-р Върбин Върбанов от Русенския музей, зам.ръководител на експедицията, също е впечатлен от мястото и показва един от всекидневните предмети, открити на терен. Това е малко огледало, на гърба на което има надпис. Предстои неговото разчитане от специалисти.

[Доц. Виолин Райков от Института по океанология към БАН: Водата в Черно море е безопасна](#)

- trud.bg

Всички тези изследвания, които се правят, показват, че замърсителите са в норма. При нашите изследвания, т.нар. „прагови стойности“ са в нормите. Това каза в ефира на Euronews Bulgaria доц. Виолин Райков от Института по океанология към БАН.

Ето какво още сподели той: Черно море има по-особен характер от биологична и историческа гледна точка. То в никакъв случай не може да се нарече „чисто“ като море. Но тук говорим по-скоро за нашия бряг и за инцидентни залпове замърсявания от различни източници, най-често от органичен характер.

На места има незаконни т.нар. зауствания, в които се изливат отходни води. Но при сигнал от граждани или от съответните институции, оторизираните органи реагират много бързо и тези зауствания биват премахвани.

Много неща се преекспонират. Нека да бъдем реалисти – Черно море в никакъв случай не може да се нарече „чисто“ море.

Съгласен съм, че може би има такива повишения на „ешерихия коли“, примерно, тъй като е летен сезон. Но местата, от които се вземат проби, трябва да бъдат уеднаквени. Неправителствени организации, държавни институции и научни институти трябва да имат еднаква методика, да се вземат проби от едни и същи места.

[Как първата човешка машина се приближи до Южния полюс на Луната](#)

[НОВА ТВ - „Здравей, България“](#)

Коментар на проф. д-р инж. Гаро Мардиросян от Института за космически изследвания и технологии при БАН

Историческа мисия на Индия до Луната. Минути преди 16 ч. българско време в сряда апаратът „Чандраян-3“ кацна успешно на спътника на Земята. Събитието е от огромно значение, защото това е първият апарат в човешката история, успял да се приближи до Южния полюс на Луната. Така Индия става четвъртата страна в света, която е успяла да приземи свой апарат на естествения спътник.

Значимостта на мисията за човечеството коментира в студиото на „Здравей, България“ проф. д-р инж. Гаро Мардиросян от Института за космически изследвания и технологии при БАН. По думите на учения интересът към Луната е спаднал. Той твърди, че космическите изследвания в една страна са белег за нейното развитие – икономическо, технически, научно и технологично.

Апаратът ще се движи по повърхността на естествения ни спътник в продължение на едно лунно денонощие, което се равнява на 14 земни. Той ще взима проби за химическия и минералния състав на почвата.

[Целия разговор гледайте във видеото](#)